

ועד הקהלות היהודיות בפולין
ZWIĄZEK GMIN WYZNANIOWYCH ŻYDOWSKICH W POLSCE
THE UNION OF JEWISH COMMUNITIES IN POLAND
MARIAN KALWARY
PEŁNOMOCNIK ZARZĄDU DS. EMERYTUR ZA PRACĘ W GETTACH
THE REPRESENTATIVE TO THE BOARD FOR PENSIONS FOR GHETTO WORKERS
ul. Twarda 6, PL-00-105 Warszawa, Tel. (+48) 601 244 450, E-Mail: gettorenta@gmail.com

STOWARZYSZENIE ROMÓW
W POLSCE

ASSOCIATION OF ROMA IN POLAND
ROMAN KWIATKOWSKI
PREZES ZARZĄDU GŁÓWNEGO - PRESIDENT

ul. Berka Joselewicza 5, 32-600 Oświęcim
Tel. (48) 504068926, faks (48) 338426889
E-mail: stowarzyszenie@romowie.net

Pan prof. dr Norbert Lammert, Marszałek niemieckiego Bundestagu
Pani Ulla Schmidt, Wicemarszałek niemieckiego Bundestagu
Pani Petra Pau, Wicemarszałek niemieckiego Bundestagu
Pani Claudia Roth, Wicemarszałek niemieckiego Bundestagu
oraz Posłanki i Posłowie niemieckiego Bundestagu

DEUTSCHER BUNDESTAG
Platz der Republik 1
D-11011 Berlin

Warszawa – Oświęcim, 27.01.2017

Szanowni Państwo

Podczas drugiej wojny światowej Żydów i Romów spotkał ten sam tragiczny los. Poprzez bezlitosny wyzysk skazano nas na planową zagładę. Jednym z etapów naszego wspólnego cierpienia były stworzone przez Niemców getta. My Ocaleni z Shoah i z Porajmos żyjący we wschodniej Europie byliśmy jednak przez dziesiątki lat wykluczani z należnych nam świadczeń do rekompensaty i odszkodowania za naszą pracę.

Każdego roku w dniu 27 stycznia tysiące ludzi gromadzi się, by upamiętnić ofiary nazistowskich mordów. W obliczu refleksji nad historią i współczesnych zagrożeń wzrastającego ubóstwa wśród osób w podeszłym wieku nie możemy pozwolić, aby nasze wspólne hasło „Nigdy Więcej” wydawało pusty dźwięk. Pamięć o ofiarach winna pociągać za sobą także konkretne działania oraz wrażliwość na obecne problemy socjalne i potrzeby tych osób, które przeżyły Holocaust.

My, nieliczni Ocaleni z faszystowskiego ludobójstwa domagamy się wsparcia i uznania naszej pracy.

Istotą i celem Ustawy o wypłacaniu emerytur z tytułu zatrudnienia w getcie (Gesetz zur Zahlbarmachung von Renten aus Beschäftigungen in Ghettos – ZRBG) jest ustanowienie odrębnego świadczenia emerytalnego z tytułu pracy, którą wykonywaliśmy i którą nadużyto i wykorzystano w czasach nazizmu. Celem uchwalonej jednogłośnie przez wszystkie kluby parlamentarne Bundestagu ustawy ZRBG było ustanowienie odrębnego prawa do emerytury gettovej, nie zaś jedynie możliwości aspiracji do takiego prawa. Dzięki ustawie ZRBG uznano możliwość zatrudnienia wobec dzieci i małoletnich przed ukończeniem 14-tego roku życia. Uznanie to wynikało ze stwierdzenia specyficznych warunków bytowych w getcie gdzie w sytuacji totalnego głodu, aby móc przeżyć, każdy – bez względu na wiek - musiał podjąć pracę, chociażby za miskę zupy dziennie. Jednak brak wprowadzenia dodatkowych przepisów uściślających kwestię zaliczenia okresu minimalnego stażu ubezpieczeniowego w ustawie ZRBG uniemożliwia części byłym pracownikom gett uzyskania należnych im świadczeń. Bez uznania tego okresu jedynie w wyjątkowych wypadkach możliwe jest zrealizowanie prawa do emerytury gettovej. Dzieje się tak, gdyż do przyznania niemieckiej emerytury wymagany jest minimalny okres ubezpieczenia wynoszący 60 miesięcy, podczas gdy żadne getto nie istniało dłużej niż 48 miesięcy. Z uwagi na podmiotowy zakres ustawy ZRBG, który zasadniczo obejmuje przede wszystkim dzieci i nastolatków, wykazanie 60 miesięcznego stażu jest dlatego często niemożliwe. Dzieje się tak ze względu na fakt, że właśnie ta grupa osób jest wykluczona z możliwości

zaliczenia okresów prześladowań jako okresów zastępczych w ustawowym systemie emerytalnym, gdyż podczas niemieckiej zagłady nie ukończyła jeszcze wieku 14 lat.

Uważamy, że uznanie pracy w getcie, także wobec tych osób, które wówczas jako dzieci były zatrudnione w getcie, stanowi ważny akt zadośćuczynienia i wyraz przejęcia historycznej odpowiedzialności.

Dlatego też Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w Polsce i Stowarzyszenie Romów w Polsce zwracają się do Prezydium oraz wszystkich Posłanek i Posłów niemieckiego Bundestagu z apelem o ponadpartyjne i obopólne porozumienie w sprawie wprowadzenia do Ustawy o wypłacaniu emerytur z tytułu zatrudnienia w getcie (ZRBG) pomocniczego, uzupełniającego i minimum pięcioletniego okresu oczekiwania w wypadkach, jeżeli okres ten nie został już wypełniony przez inne okresy składkowe lub zastępcze.

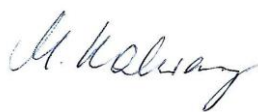
Nowelizacja ustawy ZRBG jest tu dlatego konieczna, że szczególnie Romki i Romowie w Europie Wschodniej, którzy przeżyli prześladowania, nie mieli często możliwości nabycia dodatkowych okresów ubezpieczeniowych, które byłyby zaliczone w Niemczech, prócz okresów składkowych nabytych z tytułu pracy w getcie. Problem ten dotyczy także kobiet, a szczególnie dziewcząt, które były zatrudnione będąc więzione w gettach, przeżyły w ukryciu lub w obozie i w młodym wieku zaszły w ciążę. W wyniku tego po wyzwoleniu swe produkcyjne życie spędziły przy mężu, zajmując się domem i wychowaniem dzieci. One również są pozbawione należnych im świadczeń z tytułu ZRBG ze względu na brak uzyskania dodatkowych okresów ubezpieczeniowych. Jednoznaczna wola ustawodawcy było jednakże, aby „w zakresie ustawowego ubezpieczenia rentowo-emerytalnego wkroczyć na zupełnie nowy teren” i by emerytury gettowe wypłacać na odrębnych zasadach.

My, Ocaleni z niemieckiej planowej zagłady sprzeciwiamy się próbom podważenia prawa do świadczeń z systemu ubezpieczeń emerytalnych na mocy ustawy ZRBG poprzez odesłanie do tzw. Wytycznej Uznaniowej z 2007 roku (Anerkennungsrichtlinie). Cierpieliśmy już wystarczająco dużo i wystarczająco długo czekaliśmy na uznanie wykonywanej przez nas pracy. I dziś, gdy jesteśmy już w podeszłym wieku, nie możemy pozwolić, by odmówiono nam prawa do emerytury gettovej. Oczekujemy rozwiązania, które stanowić będzie ekwiwalent dla bezspornie nabytych okresów składkowych w niemieckim systemie ubezpieczeń emerytalnych.

Zwracamy się do Państwa jako organu ustawodawczego o zmianę tej sytuacji. Ma to szczególne znaczenie dla osób, które na skutek tak wąskiej interpretacji przepisów oraz niespójności w prawie zostały wykluczone z prawa do emerytury gettovej. Kwestia ta staje się jeszcze bardziej doniosła w obliczu faktu, iż chodzi tutaj o małą grupę osób w podeszłym wieku, z których wielu boryka się z poważnymi problemami zdrowotnymi i trudną sytuacją materialną.

Uchybienie to można naprawić szybko i bez zbędnej biurokracji. Obecnie Komisja Pracy i Spraw Społecznych niemieckiego Bundestagu obraduje nad projektem nowelizacji ustawy ZRBG, którą popierają nie tylko nasze Stowarzyszenie i Związek Gmin, ale także Centralna Rada Żydów w Niemczech, Centralna Rada Niemieckich Sinti i Romów, Jewish Claims Conference, jak i wiele innych stowarzyszeń oraz zaangażowanych w tę kwestię osób indywidualnych.

Powyższym apelujemy do Posłanek i Posłów niemieckiego Bundestagu oraz Rządu Federalnego o wsparcie Ocalonych z gett. Zwracamy się do wszystkich Ludzi dobrej woli w Republice Federalnej Niemiec z prośbą, aby swoim podpisem pod załączonym **Listem Otwartym** do Ministerstwa Pracy i Spraw Społecznych wyrazili swe poparcie dla naszych starań.

Marian Kalwary

Pełnomocnik Zarządu Głównego Związku Gmin
Wyznaniowych Żydowskich w Polsce
ds. emerytur za pracę w gettach

Roman Kwiatkowski

Prezes
Stowarzyszenia Romów w Polsce